IESVS, MARIA, IOSEPH,
cum Divis Tutelaribus.

PERIOCHA SVBSIDIARIA,

VNIVERSITATI LITTERARIÆ BARCINONENSI;

CVM PARAPHRASI,

AD INTELLECTVM STATVTORVM DE CANCELLARIATV, ACADEMICO LOQVENTIVM, DVM LVCEM PETIT, TRACTATVS INTEGER IAM CONSVMATVS SCRIBENTE.

NOBILI LVDOVICO DE VALENTIA,
PRIMARIO CANONVM PROFESSORE EMERITO,
ET VTRIVSQVE IVRISPRVDENTIÆ DECANO.

1 SOLIBANTVR Scientiæ Barcinone, ante Nicolaum Quintum Summum Pontificem, & Alphonsum Quartum Regem Aragonum, licet primi, Civitatem decorarunt Privilegiis erigendi Vniversitatem, & Studium Generale in illa, cum facultate amplissima, creandi Officiales, & disponendi in perpetuum, circa Regimen illius, & Studij erectur ij: cæterum iam ibi aderat alia Vniversitas, independens à Civitate, antiquioribus Pontificijs, & Regijs auctoritatibus, suffulta: nempe Medicinæ; neutra tamen illarum, erat Studium Generale; & cum hoc plus pateat, iuxtà Mendo *de iure Academico, lib. 1. quæst. 1. à num. 1. ad 8.* Civitasque, suo more, magnificam ædificasset Palestram litterariam, Medicinæ Doctores in forma Vniversitatis, retentis suis Privilegijs, supplicarunt pro materiali consortio, in novo ædificio. Annuit Civitas, sed vix per quadriennium cohabitarunt, quando duorum Dominorum in vna Domo, dissidia necessaria, experti fuere, ac proinde, ad Transactionem sequentem devenerunt.

2 *In Christi nomine, Amen. Cum Capitulo incipiente. Quo vero ad Gradus Bachalaureorum, & Doctorum in Medicina, contento in Ordinationibus Studij, factis per Magnificos Consiliarios, fuisset certo modo ordinatum, circa conferendos Gradus in facultate Medicinæ, quousque aliter esset provisum, ex quo sequuta fuere multa litigia, inter dictos Doctores, & Syndicum Civitatis, ad tollendas dictas lites, & discordiam præsentem, & eventuram, inter Vniversitatem, & Collegium Doctorum in Medicina, & Vniversitatem Studij Generalis, dictæ Civitatis, & pro conservanda in suo ordine, dicta generali Vniversitate & augenda, deliberarunt. Primo, supposito Doctores Medicinæ consentiunt & volunt vnire suam Vniversitatem, aut Collegium, Vniversitati Studij Generalis dictæ Civitatis, & communicare Privilegia illis concessa, ex quo post istam vnionem, erit vna Vniversitas, & Privilegia vnius, vicissim se communicabunt, quapropter Collegium dictorum Medicorum, à cætero sit, perpetuo vnitum, Vniversitati Generali, taliter, vt nullo tempore, possit se ab illa separare, vnione dicta Generalis Vniversitas, habeat propria, omnia Privilegia, concessa Collegio Doctorum*

Me-

Medicinæ, & fruatur illis, in omnibus, non Vniversitati Generali præiudicium inferentibus, sed tantum cedentibus, in eius augmentum, & vtilitatem.

3 Apparet ex dictis, Vniversitatem Medicinæ accessisse subiectivè, Vniversitati, & Studio Generali Civitatis, ad textum *in Cap. Quia Monasterium de Religiosis domibus*, iuxta tres species vnionis, de quibus Vivianus *in Praxi Iuris Patronatus, part. 3. lib. 14. cap. 5. à num. 5.* Pignatel. *tom. 1. consult.* 223. *num.* 13. *& seq.* & passim DD. Idque probat, transcursus certum triginta quinque annorum, alia dictæ Transactionis, quo in spatio, vt ego testor de sexaginta, Medicis in congressibus Academicis, tertius datur locus. Visitantur per Civitatem, quando ipsa accedit ad Vniversitatem, bis, quolibet in anno, pro simili functione. Sicut aliæ Facultates, accipiunt Honoraria Cathedrarum ab ea. Gubernanturque per Vniversitatis Generalis Officiales, ita vt semper Transactione sequuta, fuerunt considerati, vti portio accrescens, conversa in naturam Principalis, prout Flumen, quando intravit mare; sic similes vniones depingit Carolus Antonius de Luca *de Pluralitate hominis legatis, cap. 50. n. 3.*

4 Prosequitur Transactio. *Hoc tamen intellecto, & declarato, quod in vnione dictorum Privilegiorum* (loquitur de Privilegijs Medicorum) *non eligant in posterum, aut aliter fiat Cancellarius, neque Rector particularis, nec alius Officialis, pro sola Facultate Medicinæ, sicuti per dictos Doctores Medicos, solitum erat; imò dicta Generalis Vniversitas, habeat pro omnibus Facultatibus, vnum Cancellarium, & Vnum Rectorem.*

5 Non indiget explicatione hæc Clausula, cum litteraliter appareat contentum in ea. Solum Civitas explicat, vnionem Collegij Medicinæ, cum Vniversitate Generali fuisse accessoriam, & subiectivam, occurritque retentioni Privilegiorum permissæ Medicis, ex quo in similibus vnionibus, omnia iura, & actiones transeunt in eum, cui fit vnio, *l. si ita legatum, de Auro, & Argent. legato*, Dominus Valençuela *tom. 1. consil.* 33. *n.* 17. Vnde cum ita vnitorum pariformis debeat esse dispositio, *cap. temporis qualitas* 16. *quæst.* 1. *cap. sua nobis, de confirmat. vtilit.* cum alijs per dictum Valençuela *vbi sup. num.* 16. sequitur, non esse diverso iure censendas, Facultates Theologiæ, vtriusque Iurisprudentiæ, Medicinæ, & Artium, quoad Cancellarium, & Rectorem.

6 Pergit vlterius: *Qui quidem Rector, per se, aut per suum locum tenentem, administret, & gubernet, nedum totam Vniversitatem, & graduatos in illa; verum totam Generalitatem Studij, & Scholares, vt de iure requiritur, & per Ordinationes factas per Civitatem, circa administrationem, & regimen dictæ Vniversitatis, & Studij Generalis, est constitutum, ordinatum, & fieri solitum.*

7 Recte processit Transactio, omittendo Cancellarium, cum de Rectore esset actura, illum tamen re assumpturum suo in loco. Rector igitur per se, aut per suum locum tenentem (quem vocamus Vice-Rectorem) administrare Vniversitatem, Graduatos, & Scholares, & vno verbo Generalitatem Studij, doctissime Pater Benedictus Pereyra *in sua Academia, seu Republica litteraria. lib. 1. Disput. 1. Quæst. 1. & 2.* docuit, quid & quotuplex sit Vniversitas, & *lib. 2.* per totum egit de legibus, & Statutis Academiarum, & qui possint eas condere: vnde non est in eis immorandum, dum properemus in Cancellarium.

8 *Qui Rector, & eius locum tenens, ob bonum, & vtilitatem Vniversitatis, & Studij, & vt frequentius in illa resideat, sicut eorum Officium requirit, sint Doctores dictæ Vniversitatis, & in gradibus conferendis, & in alijs publicis actibus, occupent locum, conserventque authoritatem solitam, & dispositam per ordinationes.*

9 Faciliter ornaretur ista pars Transactionis, si esset nostrum paginas crescere: cum nihil apud omnes Nationes solemnius sit, quam exteros excludere a Gubernio; sed quia lætemur de occursu Cancellarij; in sequenti clausula, valedicimus præmissis, cum Cicerone *lib. 2. de Oratore. Ad Consilium Reipublicæ dandum, illud magis caput esse, nosce Rempublicam.* Cui accedit Valerius Maximus, *lib. 1. de Auspicijs: Auspicijs enim Patrijs, non alienigenis Rempublicam administrare oportere. Antiqui indicabant, idque ob rerum patriarum experientiam.* Et hæc quoad Rectorem,

&

& eius locum tenentem, graduatos in hac Vniversitate, quos non debent latere, eius Mores, & Statuta; sequuti fuerunt forsam Aristotelem *Politico, n. 3. Neminem bene Imperium peragere, qui non prius, ipse sub Imperio fuerit.* V. Lozeum *de Iure Vniversitatis, part. 1. cap. 3. num. 54.*

10 Quo vero, ad eos honore donandos, in hac Academia, circa locum in Actibus publicis, accipiendus est Iustus Lipsius (quem observavimus inter plura, quæ se nobis occurrere, circa præcedentiam tam honorabilis Magistratus) qui in suo Lovanio *lib. 3. cap. 3.* de Rectore eius Academicæ, sic scribit: *Magna est Dignitas, & splendorem ei dant Accensi, sive Bedelli, vt vocamus, quorum vnus* (& apud nos sunt duo, & vnusquisque cum simili dicenda Insignia) *prælato grandi Argenteo sceptro, semper præcedit, & ducit famulis sequentibus.* (*Obvertunt omnes ora, venerantur, & Cedunt*) *Dicam ne etiam, sed narrantium fide, Carolum Quintum Imperatorem illum, vere Augustum, cum forte hic esset, loco cessisse, & latus Rectori texisse. Magna humanitas, si non debuit, magna etiam si debuit.* Sed hoc non ad practicam refertur, nisi ad singularitates, quibus Principes decorant litteraria exercitia. Alia subministrabimus capite primo, vbi de concursu Cancellarij, & Decanorum, cum Rectore.

11 Incipit iam Transactio verba facere de Dignitate Cancellariatus, & asserit: *Supposito, quod dicta Vniversitas, & Studiū Generale, pro conservanda sua vnione, & integritate, non habeat, nec si vnum Rectorem, & vnum locum tenentem illius, ad omnimoda evitanda schismata, & divisiones, in gubernio, & regimine, & ad removenda omnia obstacula, & impedimenta, in exercicio iurisdictionis; sic similiter habeant tantum vnum Cancellarium, veluti fortem principalem, à quo cum ordine, & decenter descendat omnis auctoritas Graduum conferendorum in dicta Vniversitate.*

12 Vtitur Transactio similitudine, à vnitate Rectorum, ad vnitatem Cancellariorum; cum sicuti Collegium, & Vniversitas Medicinæ, cessit Rectori Studij Generalis, idem procederet circa Cancellarium, ita vt vnus in posterum tantum sit. Homerus *Iliad. 2. Non bonum est multorum dominium, sit dominus vnus, & vnus Rex, multos imperitare malum est. Rex vnicus esto. Non multi præsunt Domini bene, sit caput vnum.* Ornat hanc individuitatem Dominus Valençuela *cons. 199. toto; A quo Cancellario cum ordine, & decenter, omnis au toritas descendat, conferendorum Graduum.* Fatemur verbum *descendet* dedisse nobis ansam dubitandi; quasi supponat exercitium in alio, aliter enim aptius dixisset Transactio, *qui teneat, vel in quo resideat omnis auctoritas Graduum conferendorum.* Quæ verba non exclusissent Cancellarium à facultate locum tenente vtendi, sed dubitandi ratio, hoc principio vallata, lucem accipiet, & robur, sequenti Clausula.

13 *Sed tamen, quia Officium Cancellarij est dignè, & vt convenit vnitum Dignitati Episcopali Reverendissimi Domino Episcopi Barcinonensis, qui hodie est, & per tempore fuerit, qui nedum pro singulari eminentia suæ Prælaturæ, verum propter negotia, & occupationes continuas, quas illa secum affert, non possit ita dignè, & commodè intervenire. Primò in Præsentationibus, & postea in omnibus prolixis examinibus, quæ in Studio fiunt; promovendis in Doctores, Magistros, & Licentiatos, qui per Cancellarium, aut suum locum tenentem debentur, & soliti sunt dari in omnibus Facultatibus dictæ Vniversitatis, & ad id solet, dictus Reverendissimus Episcopus, & Cancellarius creare suum locum tenentem, qui pro illo in dictis Præsentationibus, & examinibus interveniat, & libere expediat, pertinentia ad Officium Cancellarij.*

14 Anno 1560. in quo Academia Barcinonensis evecta fuit, ad Studium Generale, propter vnionem Vniversitatis Medicinæ, Civitas in vim suorum Privilegiorum, nominavit Episcopus in Cancellarios Academiæ: cæterum, cum vt suppositum manet, Medici dicto anno, solum se vnissent materialiter, petendo, & obtinendo locum se congregandi in Vniversitate noviter fabricata, retinendo sua privilegia, & expediendo ad eos pertinentia, per Rectorem, & Cancellarium proprium, & separatum; cumque inde, oriantur dissidia insi-

nua-

nuata, ad ea ſedanda anno 1565. tranſactum fuit, vno tantum Cancellario committere iuriſdictionem Graduum conferendorum, & ex duobus, qui aderant; nempe Epiſcopus pro tribus Facultatibus; & nominatus per Collegium Medicinæ, quoad Graduandos per illum æquius, & iuſtius viſum fuit, Epiſcopos conſervare in Cancellariatu, tanquam iam Cancellarium trium Facultatem, & ſic magis partis Vniverſitatis, & maximè ratione Dignitatis, ex quo incrementum reſultabat Academiæ, cum quo ſublimiores ſunt ſuperiores, honoratiores ſunt ſubditi. Pignatell. *tom.* 5. *conſult.* 12. *n.* 25. & omninò in ſimili caſu ratiocinatur Sixtus IV. relatus per Regentem Hortigas in fine Patrocinij Cæſarauguſtani, vbi Bulla dicti Pontificis, ad litteram integra, legitur, in qua permittit Archiepiſcopis Cancellariatum, in honorem Studij, ſine exercitio, de quo latius, prout de omnibus poſt Paraphraſim: & ſic Privilegia, quæ conceduntur apud Nos, Doctoratu inſignitis, ſubſcribuntur *per Decanum, & per Cancellarium, pro Illuſtriſsimo, & Reverendiſsimo Barcinonenſi Epiſcopo Cancellario dictæ Vniverſitatis*, qui Decanus, confert Gradus, de Concilio Collegij.

15 Præſenſit Civitas, & Præviderunt Medici (quorum Collegij doctam integritatem, neque his temporibus diminutam lugemus) Illuſtriſsimos Epiſcopos, nequaquam exercituros fore Cancellariatum, vt ait Textus: *Nedum propter eminentiam ſingularem ſuæ Prælaturæ, verùm propter negotia, & occupationes continuas, quas illa ſecum affert, non poſsit ita dignè, & commoda intervenire.* Dignè, ex multitudine promovendorum, in omnibus Facultatibus, quæ faceret eum frequentem, & magna ſunt rara, ex quo prætioſiora, *cap. ſi officia, in fine, Diſtinct.* 59. Sicque obſervant Illuſtriſsimi Archiepiſcopi Cæſarauguſtani, & Valentini, qui Cancellarij, ſuarum reſpective Academiarum, ita & non eis limitata facultate, prout noſtris Illuſtriſsimis Epiſcopis, in frequenter in his ſe immiſcent. Et cum Epiſcopatus, totum hominem deſideret, ex his, quæ de eius Officio leguntur, negat eis commoditatem Tranſactio, ad textum *in leg. Nepos Proculo* 125. *de verb. ſignific.* Vbi Brecheus. Neque in hoc proceſſerunt ſpeculativè, de quo in Capite particulari, iuxtà *l. Ad ſimilitudinem* 21. *C. de Epiſcop. & Clericis.* Et Doctores *in cap.* 3. *de Teſtamentis.* Et maximè Tellez Gonçalez. Verum nec practicè decepti fuere. Nam aſſerit Textus. *Solere Illuſtriſsimos, & Reverendiſsimos Epiſcopos Cancellarios, creare ſuum locum tenentem, qui pro illo in Præſentationibus, & examinibus interveniat.* Quod verbum *Solere*, cum vſurpetur pro *Conſueſcere*, *l. Palam* 43, *in principio, de Ritu Nuptiar.* & cum hoc ſic ſcriptum anno 1565. & ſic quadriennio tantum elapſo à Creatione Epiſcoporum in Cancellarios, & adhuc vivente primo Epiſcopo ad id nominato. Inde ſequitur exercitium Cancellariatus, iam in limine ipſius erectionis, fuiſſe, neque tentatum per Epiſcopum.

16 His ſic ponderatis per Tranſactionem, incipit ſe explicare, ad quid præmiſſa inconvenientia in Epiſcopis, ad exercendum Cancellariatum? Et ſcribit: *Quapropter dictus locum tenens Cancellarij ad melius aſsignanda puncta, deſignandos Examinatores in Præſentationibus, & perfectè intelligere, quæ in examinibus tractantur, & ita commodius intervenire, & ſua præſentia auctoritatem dare actibus dictorum Graduum debeat eſſe, & ſit vnus ex Doctoribus Vniverſitatis, & illius Facultatis, in qua fiet Præſentatio, & examen.*

17 Deligebant Epiſcopi ante Tranſactionem locum tenentem ad conferendos Gradus, & vnum pro omnibus ſcientijs, viſumque fuit congruentius, eſſe peritum in illa, cui correſponderet Gradus (de quo vbi tractatur an Cancellarius teneatur conferre Gradum, ſequendo votum Examinatorum) & ob id fuit conventum, vt locum tenens ſit vnus ex Doctoribus Vniverſitatis, & illius Facultatis, in qua occurreret Præſentatio, & examen. Ex quibus verbis ſolum apparet reſtricta Cancellarij poteſtas ad duo. Primum ad non creandum locum tenentem Doctorem graduatum in alia Vniverſitate. Secundum, quod cuilibet ſcientiæ, correſpondeat locum tenens peritus in illa. Hæc litteralia ſunt.

Vi-

18 Visum fuit amplius Transigentibus, nedum adimere Cancellario electionem locum tenentium, etiam cum dictis duabus circunstantijs Doctoris non exteri, & periti in illa Facultate; verum vlterius progressi fuere, dando formam collationi Graduum in omnibus Scientijs, dixereque. *Et vt hoc fiat, certa, & perpetua lege, modo decenti, & ordine naturali cum dicta Generalis Vniversitas comprehendat, & sit divisa, vt solent omnes aliæ Generales Vniversitates in quatuor membra principalia, aut Collegia, videlicet Doctorum in Sacra Theologia, in iuribus, Medicinæ, & Magistrorum in Artibus, & Philosophia, & in quolibet ex dictis Collegijs antiquior in Gradu, aut aggregatione in dicta Vniversitate, sit Decanus, & veluti caput particulare illius Collegij: propterea omni tempore, se congregabit in Studio Collegium, alicuius dictarum Facultatum, vt solent ad acceptandum, examinandum, & dare dictos Gradus, volentibus in illa promoveri, sit ipso facto, & sine alia creatione, habeatur, pro locum tenente Cancellarij, pro illo actu, & vice sola, & toties quoties ita eveniet, Doctor antiquior, vt dictum est ex Doctoribus qui præsentes erunt in Præsentatione, in principio tamen Examinis, vt sic evitetur expectatio Cancellarij, aut eius locum tenentis* (nota hic, & alijs in partibus verbum *locum tenentis*, sumendum esse pro Decano, iuxta ipsummet Textũ) *cum examina sint longa, & requirant tempus aliquarum horarũ, & esset inconveniens illa non incipere, neque prosequi, sine præsentia, & auctoritate Cancellarij, aut dicti locum tenentis, & contra veritatem narrativæ instrumenti, & processus, qui conficitur de dictis Gradibus, sumentibus auctoritatem, & valorem à præsentia dicti Cancellarij, aut sui locum tenentis, & deficienda in principio examinis, antiquiorque fuit in præsentatione, tali in casu, per rationes supradictas, sit locum tenens antiquior, vt dictum est, qui in principio invenietur. Qui ita locum tenens* (nota verbum *ita* excludens alium locum tenentem, quam Decanum, aut Antiquiorum) *Cancellarij, teneatur Colligere vota Doctorum, pronuntiare, & declarare Titulum Gradus collaturi, & omnia alia in dicto loco, & tempore facere pertinentia, ad Officium Cancellarij, & in eius absentia, fiant per suum locum tenentem.* (id est Decanum, vt dictum est, & convenit litteræ.)

19 Barçinone, anno 1560. vt ausumamus (ne extra institutum vagemus) fuerunt erecta Collegia Theologiæ, vtriusque iuris, & Artium: (nam Medicinæ iam supposuimus existentem supra n. 1.) & sic rectè dixit Transactio anni 1565. Vniversitatem nostram constare sicuti alias, quatuor Collegijs, in quorum quolibet antiquior in Gradu, seu aggregatione (apud alios dicitur incorporatio) sit Decanus, & veluti caput Collegij. Transactumque fuit, facultatem conferendorum Graduum, in omnibus scientijs, ac proinde antecedentium expediendorum, dandam esse; prout elargierunt, dicto Decano, seu Antiquiori Doctori, reperto in studio tempore Præsentationis, qui etiam adstaturus sit, in principio examinum, duplici ex causa. Vna ratione congruitatis temporis, ad periculum faciendum de Candidatis. Altera ne mora Cancellarij, aut sui locum tenentis *dicti*, id est Antiquioris Doctoris, inconvenientia afferat Collegiatis iam præsentibus, vocatis iussu Rectoris, hora designata die antecedenti, qui sub pœna præstiti, illos iubet congregari. Deficiente verò antiquiore Collegij, seu Decano, Præsentationes fiant, ad examinaque procedatur. Propter easdem rationes, quæ committunt negotium Decano, per subsequentem Doctorem præsentem, & sic deinceps omnimodo rejecta.

20 Expressè designat Transactio, non semel locum conferendorum Graduum, cum antecedentibus Præparatorijs, vt vidimus. Primò, *n.* 11. *In dicta Vniversitate.* Secundò, *n.* 13. ibi: *Prolixis examinibus, quæ in studio fiant.* Tertiò, *n.* 18. ibi: *Toties quoties se congregavit in studio Collegium.* Quartò eodem, *n.* 18. *in fine,* ibi: *Et omnia alia in dicto loco, & tempore facere.* Tacitè, cum excludat Palatium Episcoporum, & Doctorum aliorum domos, dum petit præsentiam, & respuit supervenientiam, tam Cancellariorum, quam Decanorum locum tenentium cœptis Præsentationibus, & examinibus; quæ ponderanda sunt, ad intel-

telligentiam Provinciæ susceptæ maximè cum Gradus collatio sit voluntariæ iurisdictionis, quæ nam limitat exercitium, intra aliquos fines: & quod plus est Neapoli, vbi Collegiũ eius Vniversitatis, examinat, & approbat Graduandos, eos postea remittit Archiepiscopo Capuano, qui vt Cancellarius eius Academiæ, receptis litteris authenticis approbationis, confert Gradus. Licèt Salmanticæ, Ilerdæ, & Oscæ, quæ post primam, sunt inter Antiquiora, & Illustriora Studia Generalia Orbis Hispanici diversimode practicetur, prout scribimus plenissime informati, ab his qui in duabus primis, præcipuum obtinent Clavum, & à fidedignis in tertio; quibus in Academijs, per Magistros Scholæ, aut eorum adlibitum locum tenentium, non eis prohibi totum prout Barcinone omnia, ac proinde assignatio Punctorum, peraguntur in Ecclesia Cathedrali, sic efflagitantibus Statutis, tantorum cætuum Scientiarum. Vnde nequit in nostro Studio Generali de loco dubitari, cum expressè, & tacite, ipsummet Studium sit designatum, collatione Graduum, Præparatorijsque illorum.

21 Suavissime iam præmissa nos ducunt, ad intelligentiam Propositionis, quam iecimus, quando cœptum fuit agi, de Cancellariatu Academico, quoad Illustrissimos Episcopos Barcinonenses. *Dictos Illustrissimos, & Reverendissimos Dominos, post Transactionem per excellentissimam Civitatem, vti Patronam, & Gubernatricem Vniversitatis, initam, cum admodum Illustri Collegio Medicorum, auctoritate Regia roboratam, remansisse Cancellarios, ad honorem tantum, & sine exercitio.* Obstupuerunt plures, quam parfuit, ea audita: claram tamen reddere, dupliciter suscipimus. Primo hic Proloquio, & per Paraphrasim, vt omnibus innotescat littera: nam docti, nulla alia indigitabunt expositione. Secũdò illustrando iuridice, & non vulgariter, capitibus separatis conducentia præsidium oneris suscepti, vbi allegabimus lato calamo; quæ hic omittuntur, ne ad vtrumque sine ordine festinando, neutrum peragerimus.

22 Pertinentia ad Proloquium, littera Transactionis, veram reddit Propositionem: nam ad quid Civitas, retinuit Episcopos in Cancellarios, nisi vt Medici obliviscerentur sui, & tota Vniversitas, honoratior redderetur, ex Dignitate conferentis lauream Doctoratus, suis Alumnis? Ad quid, non alium nominare, si edocta fuit Civitas, primum Episcopum in Cancellarium electũ, solitum fuisse exercere Cancellariatum per locum tenentem, quem ipse designabat; nisi docere, imbuta vrbanitate Iuridica, & Politica dictante, similes mutationes, vt plurimum comitari iniuria? Verumtamen prædicta conducunt Retentioni, non verò faciunt contra exercitium, cum etiam ab hoc, sequentibus excludantur Episcopi.

23 Primò dum ipsius Transactionis verba, relata, n. 11. suponunt, Cancellarios non collaturos in posterum fore Gradus; ibi: *Habeant vnum Cancellarium, veluti fons principalis, à quo cum ordine, & decenter, descendat omnis auctoritas conferendorum Graduum, in dicta Vniversitate*, & verbum *descendat* supponat pœnes alium exercitium, vt prænotavimus, *n.* 12.

24 Secundò excluduntur verbis Transactionis, de quibus, *n.* 13. quæ licèt fateantur, Officium Cancellarij, esse *digne vnitum Dignitati Episcopali*, sed tamen prosequitur Textus: *Non posse digne, & commodè intervenire*, vt ponderavimus, *supra*, *n.* 14. & 15.

25 Tertiò, idem probat, ademptio facultatis, dandi locum tenentem adlibitum, & cum conditionibus vt supra, *n.* 16. & 17. & postea, *n.* 18. nec cùm illis permittit Episcopis locum tenentem ab eis nominandum, sed assignantur Decani Collegiorum, qui, vel Antiquiores, reperti in Studio locum tenentes Cancellarij, omni tempore fuerunt creari ordinatim.

26 Quartò, neque hac creatione locum tenentium, fuit retentus Cancellarius ad exercitium, dum iuxta Transactionem relatam, *n.* 18. *Doctor Antiquior, vt dictum est, ex his, qui præsentes erunt in Præsentatione, in principio tamen examinis, vt sic EVITETVR EXPECTATIO CANCELLARII, VEL EIVS LOCVMTENTIS*, (nota hic verbum *locum tenentis*, non intelligi denominato ab Episco-

po,

po, sed vt se explicat Transactio, de Decano, vel Antiquiore, cum sæpius hos designet per locum tenentem *dictum*, vel *ita* locum tenentem) & licet ex istis verbis, posset aliquis dicere, post creationem Antiquioris in locum tenentem, repertũ in Studio in principio examinis, adhuc Transactionem facere locum Cancellarijs conferendi Gradus, sed tamen, cum hoc sit cum qualitate cum non expectandi, & casu quo superveniat cœpto examine, nequeat actum perficere, vt cantat Transactio, ibidem, inde est, ipsam Transactionem monuisse Episcopos ne accederent, exponendo se reversioni, cum iactura gressuum, aut assistendi actui, non vt Cancellarios licèt Gradus conferretur eorum nomine, & præsentia, cum absentia simul implicaret. Maximè, quia non illi, sed Rectores (seu Collegia in suo casu, vt vidimus observatum 14. Maij 1633. in libris Scholæ) in hac Vniversitate assignant diem, & horam, & iussu dictorum Rectorum, invitatur Collegium, sub pœna præstiti, cui Rectori, & Collegio solum subsuum Collegæ, non vero Episcopo, qui neque etiam est de Collegio. Collatoque Gradu, admittuntur, qui aggregantur, ad osculum pacis, primò per Rectorem; secundo per Decanum, & sic deinceps. (quia aggregatio non respicit Gradum, sed incorporationem Collegijs, in quo nullæ sunt partes Cancellarij, neque Decani, vt talis, sed vt Collegati; vnde qui non aggregantur, non recipiuntur ad tale osculum) Quibus peractis Decanus, & Rector, ille ad dexteram, iste ad sinistram, committantur Graduatũ insignibus Doctoralibus ornatum procedentem in medio, ab ostio Theatri, vsque ad Ianuam Gymnasij tantum, quando Gradus non solemniter celebratur: quibus non parceretur ex interventu Cancellariorum. Et se offerendo frequenter prædicta, cum insigniantur quolibet anno pro omnibus Scientijs iunctis ad minus, sexaginta, & sic centum, & viginti vices, computato accessu pro signandis punctis; inde est, nedum Civitatem, tot minutijs adhibitis, & maximè, assignationis horæ per Rectorem, aut Collegium, iudicasse non dignos, & incommodos fore Episcopis tot appulsus ad Scholam: verum, & ipsos Episcopos, vt Cancellarios, ita existimasse, patet ex quo iuxta ius Canonicum, Civile, & mores huius Vniversitatis, & aliarum Coronæ Aragonium, se abstinent ab his congressibus litterarijs, vt supra tetigimus, & infra dicemus. Vnde semper, rectè dixit Transactio Episcopos, *neque digne*, *neque commodè posse exercere Cancellariatum*: atque ita conditionibus quibus præscripta est in hac Academia forma Graduandi, idem est, acti essent, exclusi, propter eminentium Dignitatis, quæ impossibile reddit exercitium; cum quæ petuntur contra Dignitatem alicuius, idem sonet, ac si poscerentur à natura prohibita, & sic contrahentes, non habuisse animum disponendi aliquid, seu concedendi sub ea conditione: prout explicabimus ad intellectu, *L. continuus* 137. §. *cum quis de V. O.* & illustrabitur Iustinianus *in* §. *si impossibilis, de Inut. stip.*

27 Quid autem in medium contulerint, facientes partes Illustrissimorum Episcoporum, sunt. Primò, in Constitutionibus modernis nostræ Vniversitatis, ad esse, *caput* 4. vbi in Rubrica legitur. *De Cancellario Vniversitatis, quomodo est honorandus, & de locum tenente illius.* Et ibi scribitur. Cancellarij, veluti Capitis Vniversitatis esse munus principale, conferendi Gradus, cum potestate interveniendi in aggregationibus (quod non potest intelligi de separatis à Gradu, veluti de Incorporationibus: quia hæ non currunt ministerio Decanorum, sed Rectoris, & si aliter, vna vice observatum viderimus; admittere Cancellarium ad partem, licèt non ad concursum, fuit in advertentia Officialis, quem vocamus *Lollibrater*, ex quo est Conventum, non facere præiudicium gesta per partes, quousque sit stabilitum, quid agendum in hac controversia) & in alijs actibus, sicuti solent in alijs Vniversitatibus Cancellarij illarum. Disponitur amplius in dicto *capite quarto*. Dictos Episcopos teneri iurare Ordinationes Vniversitatis, quas hæc eis præsentabit conferendo se cum Rectore, ad eorum Palatium, ad dictum effectum; postquam ex salutaverit in primo ingressu, multo ante portam Civitatis. Pariterque iniungitur Vniversitati eodem

dem, *capite quartò* insignium Cancellariatus, Episcopos morientes publicè lugere, quotidiè accedendo ad eorum Episcopalem domum, vbi luctus tenetur, sicuti Magistratus alij se conferunt, quousque humatur.

28 Secundò objiciunt, alijs in Capitibus novarum Ordinationum, fieri mentionem de Cancellario, veluti insuffragando pro electione Rectoris, & inconferendis Gradibus in omnibus Scientijs, quæ non allegantur:nam sunt non pauca, & nos non negamus.

29 Tertiò recurrunt ad observantiam, cum Episcoporum aliqui, contulerint multos Gradus in Vniversitate. Vndè deducunt contra Titulum redactum ad honorarium, illumque poenes eos esse, cum exercitio cogitant. Ampliusque addunt, non observari multa in Vniversitate, quæ Episcopis non faciebant locum dignum, & commodum ad conferendos Gradus, & sic cessare causam.

31 Sed cæcutierunt non legendo totam litteram Textus, dicti *capitis quarti* in quo eos audivimus fundatos, ex multis dictis, & alijs, quæ inter discurrendum in re illis peregrina in propatulum dedimus,& ita pro certò habuimus, iunctis alijs capitibus modernis de Cancellario loquentibus: nam in dicto, *capite quarto*, postquam Civitas statuit tot honorifica tributanda Episcopis Cancellarijs, ita singularia, vt neque Metropolitani, imò neque Prorregi sint cõmunicata, & solo primò Regum ingressui reservata,quoad Academicam, sic postea loquitur: *Finaliter statuunt, & ordinant, in exequutionem Transactionis initæ ratione Vniversitatis Medicinæ præsenti Vniversitati, & Studio Generali, quod Capitulum dictæ concordiæ, disponens de locum tenente Cancellarij, servetur ad litteram, sicut in dicto Capitulo continetur.* Quæ verba probant, Civitatem non recessisse, à supra ponderatis in Paraphrasi concordiæ, negantia facultatem Episcopis conferendi Gradus, per locum tenentes alios, quam Antiquiores in Collegijs additis formis impossibilibus adimplendi per Episcopos Cancellarios, propter eorum Dignitatem præcellentem, & occupatam, satisfaciendo se solo nomine Episcoporum,à quibus *descenderet auctoritas conferendorum Graduum.* Et id natura negotij gesti, & circunstantiæ suadent; maximè erectio Collegiorum, in tribus Scientijs,sicuti in Medicina, quibus æqualiter prospexit, vnum formando corpus, quamvis ex diversis sectis Collegiatorum. Neque mens Civitatis fuit,nec potuit,incrementum dare Dignitati Episcopali, propter eius summitatem: & ratione honorariorum, seu Mũnusculorum minus; cum Episcopi Barcinonenses fruantur decentibus reditibus, & Decani, vt plurimum, neque necessarijs.

31 Ad secundum respondetur plus valere, quod agitur, quam quod simulate concipitur Civitas solum tractavit in Transactione de conservando nomine Cancellariorum, difficile reddendo exercitium, vt satisfaceret Medicis, ne vnione totam libertatem amitterent, aut totam servitutem paterentur, licèt posteà simularet illud, & id patet ex *cap.* 4. numero antecedenti expenso. Vbi post tot Blandimenta in Episcopos, & faciendo eos caput Vniversitatis; data tamen Rectori omni iurisdictione; concludit illa esse observanda, sine præiuditio Decanorum, seu Antiquiorum, prout in Transactione. Igitur quid clarius ad probandam simulationem exercitij in Gradibus, & capitis in Vniversitate, demandata collatione Graduum, sine ministerio Cancellariorum, Decanis, per impossibilitatem illorum, & maioris incommoditatis gratia, Rectoribus, iurisdictione commissa? Vndè credimus Salmanticæ, Illerdæ, & Oscæ, Cancellariatum, vnitum Scholastriæ: quia Reges erectores tantorum Studiorum Generalium, non latuere naturam horum Munerum: postponendo etiam illud, Doctores, qui de Gymnasijs tractarunt, nedum secundo; verumetiam Rectoribus. Sed de his, etiam infra erit caput particulare, (licèt ex dictis ratio simulandi deducatur) & materia iuridice, politicèque stabilietur in vtroque foro. Omnique in casu, nequivit Civitas, imò, nec nunc licèt totæ Academiæ recedere à Transactione iurata, Regiaque auctoritate firmata in derogationem preheminentiæ Doctorum, quibus fuit ius

quæ-

quæsitum: cum disponat, nedum favore tunc existentium, verum futurorum, ibi: *Omni tempore*, quam prærogativam tenentur Civitas, Academia, & Collegia defendere proprijs expensis; sicuti Ecclesia Cathedralis, honores debitos suis Dignitatibus, & maximè Decanis.

32 Ad tertium. Negamus observantiam pro Episcopis; cum ab anno 1560. in quo fuerunt in Cancellarios acciti, exercuerunt munus, per locum tenentes, quos nominabant, vsque ad 1565. vt constat ex Transactione de qua supra, *num.* 13. ibi: *Non possint*, & eodem numero. *Et ad id solent.* Quæ verba excludunt eorum præsentiam. Deinde ab anno 1565. vsque ad 1634. constat in Tabularijs, Vniversitatis Decanos contulisse Gradibus in omnibus facultatibus, aliquo non reperto, cum interventu Cancellariorum, nisi anno 1612. in quo leguntur tres Gradus. Vnus in Theologia, secundus in Canonibus, & tertius in legibus, parvo intermedio collatos, per Illustrissimum Dominum Ludovicum de Sans, Episcopum, vt Cancellarium, receptum per respectivè Collegia, solita reverentia, per id, quod fuit prius; cum agnovissent eius animum apertum, non continuandi, ex quo, non dicitur venisse, qui statim recessit. Quo defuncto, sedem occupavit Dominus Ioannes Sentis, Regens qui fuit in supremo Aragonum, & non tentavit exercere Cancellariatum. Non tamen Dominus Ægidius Gil Manrique, qui cestuesse segessit in hac parte, subeundo omnia per Transactionem imposibilia iudicata, & incommoda: ita vt etiam accederet ad assignanda puncta, hora designata per Rectorem, & passus fuit, eo præsente: tractari in Collegio aliqua, non dato ei loco ad suffragandum: quousque superatus, his, & alijs, se abstinuit ab exercitio, satisfaciendo se nomine Cancellarij solo. Idem ferè evenit Domino Salazar, qui etsi aliquoties intranquile intervenisset, obmutescente Decano, tunc Ecclesiastico in Collegio vtriusque Iuris (cuius maximè hæc sunt) tandem destitit, non cogitando, per multos annos supervivendo, se intromittere in Cancellariatu, & sic cum acquiescentia Episcoporum; actus non pacifici non eis tribuerunt aliquod ius, vt suo loco examinabitur. Nam Illustrissimus, & Reverendissimus Dominus Sotomayor, etsi per sex solas vices, accessisset ad Collegium Theologiæ, fuit invitantibus, & plaudentibus ipsis Collegiatis; remetiendo beneficia accepta; & hoc manifestum fit, in quo nunquam se contulit ad alia Collegia. Vnde spontanee non obligarunt alias Facultates; neque ipsam gratiose operantem. Et in hoc facilè conveniet omnis Academia, decorando se præsentia Episcoporum vna, aut altera vice, insignum Tituli; non vsus, aut consuetudinis, iure non admissæ, in alijs Vniversitatibus, non receptæ; & Transactione ad imposibilitatem redactæ. Vltimusque status in hac materia, est sumendus in hac materia, de tempore Pontificatus Illustrissimi Domini Emmanuelis de Alva, qui ab omnibus Collegijs se abstinuit. Vnde de præsenti tempore, non est quærendum, cum dederit occasionem controversiæ.

33 Manet ex dictis, nedum qualitas observantiæ, in qua se fundant, sentientes pro exercitio Cancellariatus Academici; quam non esse ita dignam nominari videbimus suo loco; & nunc solum dicimus, esse contra Mores Episcoporum, maximè Barcinonensium, qui se conformarunt cum Transactione, primi illi vndecim Patres, ex terdecim, qui ab anno 1560. in nostra Cathedrali sederunt: & Primus Illustrissimus, & Reverendissimus Dominus Guillermus de Cassadam, qui ex proprio marsupio subministravit quingentum libras, ad ædificandum Academiam, qua nunc vtimur, & vehementer curavit, alios Ecclesiasticos ad simile peragendum; prout legitur in ordinationibus dicti anni, quas legimus impressas pœnes Secretarium Civitatis, & Vniversitatis. Agnoscendo omnes, & concurrendo in vna mente, tam Episcopi, quam Civitas Transactionem cum Medicis initam, fuisse erigendi Collegia omnium Facultatum, cum Decano in vnoquoque, qui exerceret Cancellariatum, nomine Illustrissimorum Episcoporum, aliter nec Medici suppresissent suum; nec aliæ Scientiæ passæ fuissent diverso iure censeri.

D

Ne-

34 Neque inobservantia Statutorum in Graduando; maximè in Collegio Iurisperitorum, potest reddere decens, & commodum exercitium Cancellariorum Episcoporum. Instaret solùm observantiam, quæ est in manu Vniversitatis, & tenetur ad id in vtroque foro: maximè adstante epistola moderna Domini Regis (quem Deus servet) reducere se ipsam ad statum Transactionis, sed de hoc vltima Clausula. Tum quia negatur adesse inobservantiam hodie: cum scribens fruatur Decanatu, & exerceret dictum munus, antequam noster Illustrissimus, & Reverendissimus Dominus Frater Benedictus de Sala, infulas Episcopales attigisset. Qui Decanus in nihilo deficit: restituit enim Academiæ, antiquatum vsum, assignandi puncta in ea. Et si hoc antea esset interruptum, conservabatur iussus Rectoris, qui semper inuitavit Collegas ad assistendum simili functioni, mediante notificatione per Bedellos, accedendi ad Vniversitatem, pro signandis punctis sub pœna præstiti; & si id non adimplebant, prout, nec adimplent, excepto Decano, allegant propriam turpitudinem; & quid ad præsentem, & futuros Decanos? Multa enim per Rectorem imposita exequatur. Omnique in casu, nunquam Vniversitas potest sentirè damnum, ex culpis singularium in Graduando, cum tantum fuit locus animadvertendi in sontes. Vrgemus amplius, istum defectum, vt intollerabilem, sicut alios, ab incunabulis verbo, & opera, damnavit idem, qui supra: sed nunc clamitantes contra illum; etsi non se emendent, tamen illo vtuntur ad ponderandum defectum in Præsentationibus Graduandorum, & sic excusant Cancellarios Episcopos (casu datu, & non concesso, eos habere exercitium) ab onere assignandi puncta, vel posse huic operationi satisfacere in suo Palatio.

35 Sed audiant, etiam hodie satisfieri statutis, syncopatè tamen (licet detestemur) fit examen secretum (Tentativam vocamus) per Examinatores turno designatos, qui postea faciunt testimonium de peritia Scholaris. Fides hæc transmittitur Rectori, cuius est in Academia nostra, dare locum publico Periculo, coram Collegio, assignata hora, & notificantur in scriptis per Bedellos, Decano, & Collegiatis per invitationem de qua supra *num*. 34. Comparet Decanus, & eo absente Antiquior succedens, & assignat Puncta. Dicent hic deficeret Præsentationem? Sed ad quid Præsentatio, quæ est facienda per Patronum, si iste iuxta *cap*. 51. 56. *&* 60. Ordinationum anni 1629. ad aliud non tenetur, quam commendatis meritis Graduandi, Collegio, exire foras, & admisso per Collegium candidato, Decanus ei assignat tria Puncta, sorte sortita, ex quibus eligit vnum Scholaris, expressè in omnibus scientijs disposito, vt est videre in dictis Capitibus Patronum non vocari; imò eum, non posse intervenire, in dicta assignatione cabetur. (nota curā adhibitā antiquitus, ad excludenda Puncta collusoria) Igitur huius solemnis Præsentationis defectus cū non respiciat veritatē Negotij, consistentē in Peritia Graduandi, tanquā levis suppleri potest per Præsentationē factam à Rectore, postquam illi innotuit per relationē examinatorū, qua præcedēte facit locū Assignationi Punctorū. Et cum Transactio, non nitatur ad excludendos Episcopos ab exercitio Cancellariatus in sola momentaneitate Præsentationis; sed in necessaria, & inexcusabili Præsentia ad assignanda Puncta, in quo totum negotium consistit, prout experti loquimur, & postea in Argumentando post lectionem, quæ omnia requirunt tempus considerabile. Inde est omissionem horum omnium, maiori indigere Studio, in redendo Gradus decentes, quam facere locum Episcopis, contra ius, consuetudinem, & Statuta, omittendo Solemnitates substantiales, & in omnibus Academijs receptas.

36 Idem Philosophatur respectu loci, & si arguant ab in observantia Iurisperitorum dando Puncta in domo Decani, nam non omnes defectus familiares, sunt manifestandi, satis occursum est obiectioni *n*. 34. hanc corruptelam recessisse ab Aula aliquibus ab hinc annis, ex quo transactio, & communis vsus aliarum scientiarum huius Academiæ petit omnes Actus præcedentes

tes Gradui,& ipsummet Gradum, peragere in ea: & si ad reddendam decentem, & commodam præsentiam Episcoporum, admitteretur Puncta assignati per eos in suo Palatio; contraveniretur Statuto,iam ad observantiam redacto. Et accedere Collegium Domum Episcopi, esset singularitas, singularitatis, & inobservantias multiplicare, vltra alia videnda infra in terminis Episcoporum, qui nequeunt Capitulum vocare,nisi illud congregando in Aula Capitulari, ad quam tenentur accedere.

37 Redeundo ad litteram Transactionis, mirifice excludit exercitium Cancellariatus per Dominos Episcopos, dum scribit: *Et ita recipiat, & faciat suum salarium, aut Propinam locum tenenti Cancellarij assignatam, sine impedimento, aut obstaculo dicti Reverendissimi Cancellarij, neque alterius Antiquioris Doctoris in dicta Facultate, qui cœpto examine interveniat in dicto Actu,casu quo ille Antiquior Doctor superveniens die antecedenti in Præsentatione assignasset Puncta, & designasset Examinatores, nihilhominus prædictus locum tenens Cancellarij, aut exercens pro tunc officium Cancellarij,procedat,& concludat actum in loco, honore, & prærogativa solita haberi, per locum tenentem in absentia sui Principalis. Hoc addito,quod Gradus ita Collati, etiam in casu sedis vacantis,habeant eandem vim,& valorem, ac si dati essent per Cancellarium, aut per eius locum tenentem ab eo nominatum.*

38 Hæc clausula, continuat transcriptum *n.* 18. in fine, & disponit circa Salarium, aut Propinã eius,qui non est Antiquior in Collegio, sed propter absentiam antiquioris intervenientis Præsentationi, & Assignationi Punctorum; qui ita Antiquior percipiat Salarium, sicut assequeretur locum tenens Cancellarij, qui est Decanus: quia cœpit actum conferendi Gradum. (Notanda est etiam hic, obligatio Cancellariorum dandi Puncta, cum Actus incipiat ab eis, moraliter continuatus, vsque ad Lectionem inclusivè. Et est hæc intelligentia in nostra Vniversitate recepta in tribus Collegijs Theologiæ, Medicinæ,& Artium) Ex quo sequuntur tria. Primum, Transactionem, non loquutã fuisse de Salario competenti Cancellario;quia vt vidimus, impossibilem iudicavit eius assistentiam. Secundum Affectionem enixam difficultandi præsentiam Cancellariorum, ne dum illis, verum, & locum tenentibus creatis in vim Transactionis, æqualiter assistendi onus, omnibus functionibus imponendo, lucranda Manuscula, seu Honoraria, & apud nos Propinas. Tertium,facultatem fuisse concessam Decanis conferendi Gradus, etiam sede vacante, prorrogando eis iurisdictionem hanc, vsque ad sedem plenam, eodem modo, ac si ab humanis non recessisset Episcopus, & contulisset Gradus, vel locum tenens ab eo datus. Vnde semper in nostra Vniversitate Decanus, vel Antiquior, dicitur etiam locum tenens.Ex quo liquet perperam ex hac clausula deducere aliquem Episcopum apud nos valere nominare locum tenentes; cum solum sonet collatum Gradum per Decanum, vel Antiquiorem, eiusdem valoris esse, quam datum per Episcopum, aut eius locum tenentem, ab eo nominatum, vbi non est prohibitum, veluti Valentiæ, vt audivimus.

39 Concludit Transactio cum facultate concessa Vniversitati, *Videlicet Rectori, & Doctoribus illis iunctis, aut maiori parti illorum, & non aliter facere Ordinationes, interpretari, corrigere, aut putare illas, pro bono Regimine, & vtilitate Vniversitatis.* Ex quo sequitur nullatenus difficilem reddere iustitiam Vniversitatis, quatuor Collegiorum,& Decanorum, in observantiam aliquorum Statutorum: nam inhærendo suæ Facultati; deliberando Transactionem observari ad vnguem, restituit Illustrissimos Episcopos, ad statum impossibilem exercendi Cancellariatum: nam nomen honorificum, quod commodant, compensatum habent, tot obsequijs ipsis, vt Cancellarijs, per Academiam præstandis, prout hæc omnia comprobata manebunt Iuridice,in discursu Operis, Capitibus particularibus, correspondentibus Proloquio.